

**FORMAREA COMPETENȚELOR PEDAGOGICE LA STUDENȚI PRIN PRISMA
VALORIFICĂRII COMPONENTEI DE GEN****Dorina BOSTAN**

Universitatea de Stat din Moldova

În articol se pune în discuție importanța cursului „Gender educațional” în formarea competențelor profesional-pedagogice la studenții specialităților cu profil pedagogic. Astfel, viitorul profesor, care se formează în cadrul specialităților cu profil pedagogic la Universitatea de Stat din Moldova, ar trebui să fie preocupat și de formarea competențelor pedagogice ce se referă la realizarea educației de gen în sistemul educațional. Rezultatele cercetării de tip constatativ, realizate pe un eșantion de 75 de subiecți, relevă că eficiența cursului „Gender educațional” în formarea competențelor profesional-pedagogice este înaltă.

Cuvinte-cheie: educație de gen, gender educațional, competențe profesional-pedagogice, cultură gender.

**FORMATION OF PEDAGOGICAL COMPETENCIES TO STUDENTS FROM THE
GENDER EDUCATION PERSPECTIVE**

This article presents the importance of the Educational Gender course in formation of professional-pedagogical competencies to students from specializations with pedagogical profile. Thus, the future teacher trained at the specializations with pedagogical profile within Moldova State University, should be, also, concerned about formation of pedagogical competencies that refer to gender education realization within educational system. The results of quantitative research, realized on a sample of 75 subjects, reveal that the efficiency of the Educational gender course in formation of pedagogical competencies is high.

Keywords: gender education, educational gender, professional-pedagogical competencies, gender culture.

Conform organizării actuale, formarea studenților pentru cariera didactică este asigurată în cadrul universităților în conformitate cu *Planul-cadru provizoriu pentru ciclul I cu privire la modulul de formare a profesorilor*, nr.07-13-468 din 17.08.2005 și cu *Planul-cadru pentru studiile superioare*, nr.455 din 03.06.2011. În această formulă, asigurarea formării competențelor profesional-pedagogice pentru studenții de la specialitățile cu profil pedagogic se realizează modular (*modul psihopedagogic*: Psihologie generală, Pedagogie, Gender educațional, Tehnologii educaționale, Practică pedagogică etc.), însumând 1800 ore de pregătire teoretico-practică realizate suplimentar (pentru studenții de la specialitățile domeniilor generale de studiu, cu excepția domeniului 14 Științe ale educației) sau din contul celor 3600 ore de studiu (pentru studenții de specialitățile domeniului general de studiu 14 Științe ale educației), eșalonate de-a lungul anilor de studii academice. Ca atare, pregătirea pentru cariera didactică se produce în paralel, intersectându-se cu cea științifică – de specialitate, pe parcursul anilor de studii la universitate [4,5,3].

Astfel, viitorul profesor care se formează în cadrul specialităților cu profil pedagogic la Universitatea de Stat din Moldova ar trebui să fie preocupat, pe de o parte, de cunoașterea, aplicarea și integrarea cunoștințelor specifice viitoarei profesii; pe de altă parte, trebuie să fie preocupat și de formarea competențelor pedagogice ce se referă și la realizarea educației de gen în sistemului educațional.

Educația de gen constituie o nouă realitate socială, reflectată și la nivelul teoriei pedagogice. Respectiv, în calitate de conținut specific, „educația” de gen reprezintă una dintre „noile educații”, pe care UNESCO și comunitatea științifică le consideră „răspunsuri la problematica lumii contemporane”. Astfel, valorificarea componentei de gen în sistemul educațional reprezintă un imperativ al realizării unui proces educativ de calitate. Necesitatea realizării acestui deziderat își găsește argumentare și în racordarea la standardele europene, prin proiectarea documentelor curriculare ce au drept finalitate realizarea educației de gen [1,2].

Disciplina *Gender educațional* face parte din sistemul științelor educației și este orientată spre formarea la studenți a cunoștințelor și a competențelor profesionale privind proiectarea și realizarea procesului educațional, ținându-se cont de dimensiunea de gen/gender [1,2]. Competențele ce se cer a fi formate la finele cursului sunt proiectate spre dezvoltarea culturii de gen atât în mediul educațional, cât și în celelalte medii ale vieții sociale. În scopul explorării eficienței cursului *Gender educațional* în formarea de competențe profesional-

pedagogice la studenți prin prisma valorificării componentei de gen, am inițiat o cercetare de ordin constatativ pe un eșantion de 75 de subiecți: 60 studenți de la Facultatea de Litere, care au realizat cursul opțional *Gender educațional* – 30 ore auditoriale și 15 studenți de la Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, care au realizat cursul normativ *Gender educațional* – 90 ore auditoriale. Realizarea cursului a finalizat cu susținerea examenului.

Astfel, în rezultatul aplicării chestionarului, cu referire la percepția disciplinei *Gender și educație* per ansamblu, studenții au caracterizat cursul ca fiind util (25%), necesar (12%), captivant (11%), formativ (8%) și actual (5,3%). În acest context, pe fonul descrierii oferite de către studenți, deducem că majoritatea respondenților au pus accent pe aspectul formativ al cursului (Fig.1).

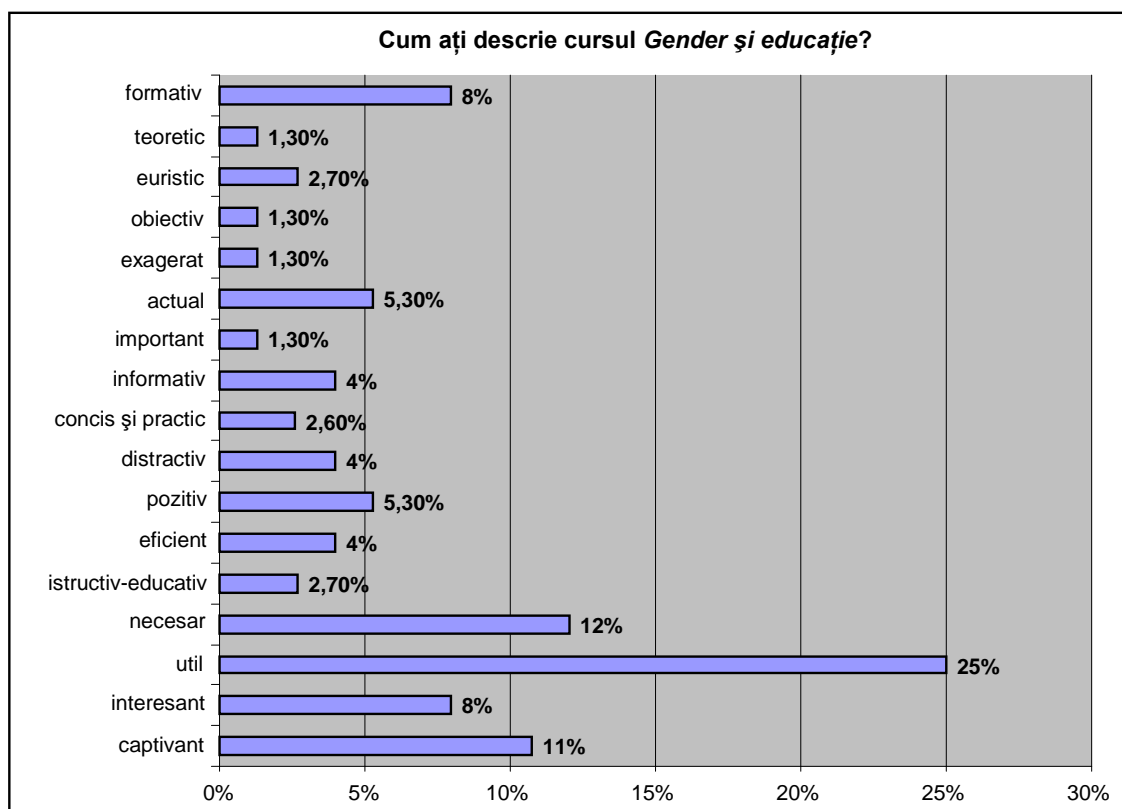

Fig.1. Percepția cursului *Gender și educație* de către studenți.

Totodată, este important să menționăm că cunoștințele obținute în cadrul acestui curs sunt considerate de către respondenți ca „necesare specializării lor” (88%) (Fig.2).

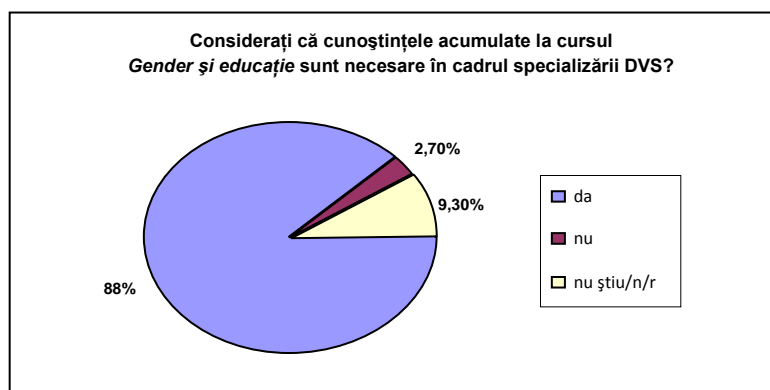

Fig.2. Aprecierea necesității cunoștințelor acumulate la cursul *Gender educațional*, în cadrul specializării respondenților.

Procesul de formare a specialiștilor în cadrul unei specializări este unul complex ce presupune dezvoltarea de competențe specifice la disciplinele propuse în planul de învățământ, care în final vor determina formarea de competențe generale, necesare praxiologic, după finisarea studiilor. Interiorizarea **competențelor pedagogice prin prisma valorificării componentei de gen** reprezintă un deziderat important al educației de gen, care presupune formarea unui **comportament sensibil la gen** în rândul studenților de la specialitățile cu profil pedagogic (viitoarele cadre didactice). Astfel, locul acestor **competențe** în cadrul general al competențelor profesionale a studenților a fost catalogat ca principal de către majoritatea respondenților (Fig.3).

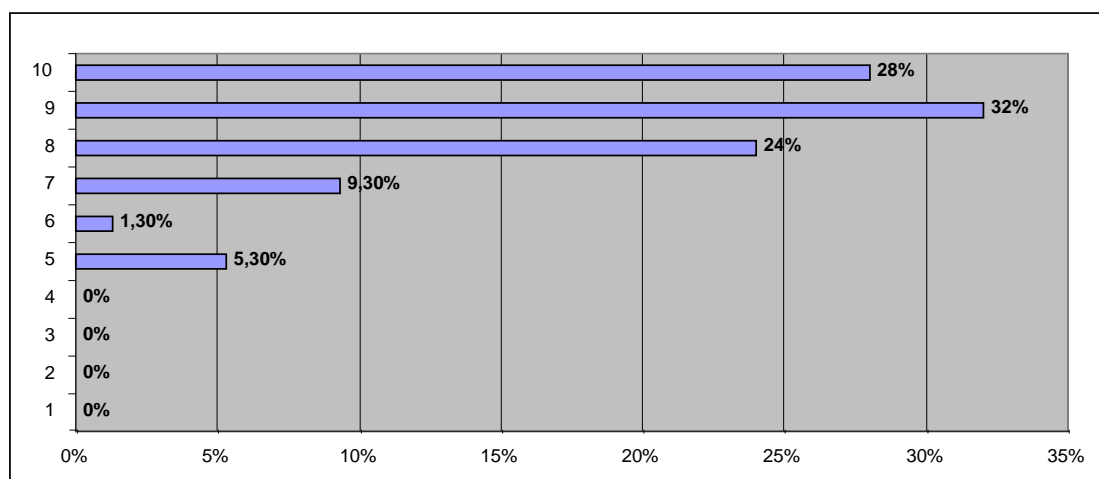

Fig.3. Aprecierea competențelor de gen în cadrul general al competențelor profesionale (pe o scală de la 1 la 10).

În ceea ce privește contribuția cursului *Gender educațional* în formarea competențelor profesionale, majoritatea studenților (în medie 63,91%) au declarat că aceasta este una „foarte pozitivă” și numai o mică parte din ei (în medie 2,10%) au opinat că contribuția cursului este „negativă”. De menționat că procentajul referitor la contribuția „foarte pozitivă” a disciplinei în formarea de competențe se încadrează în limita 48 - 78%, ceea ce ne permite să afirmăm eficiența înaltă a acestui curs, prin realizarea obiectivelor propuse la un nivel maxim (Fig.4).

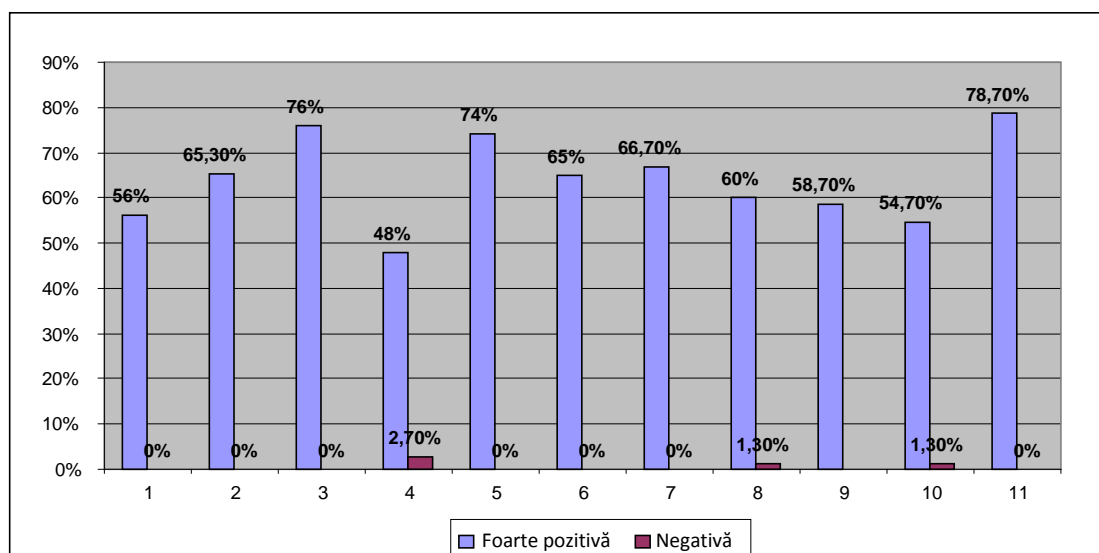

Fig.4. Aprecierea contribuției cursului *Gender și educație* în formarea competențelor profesionale*.

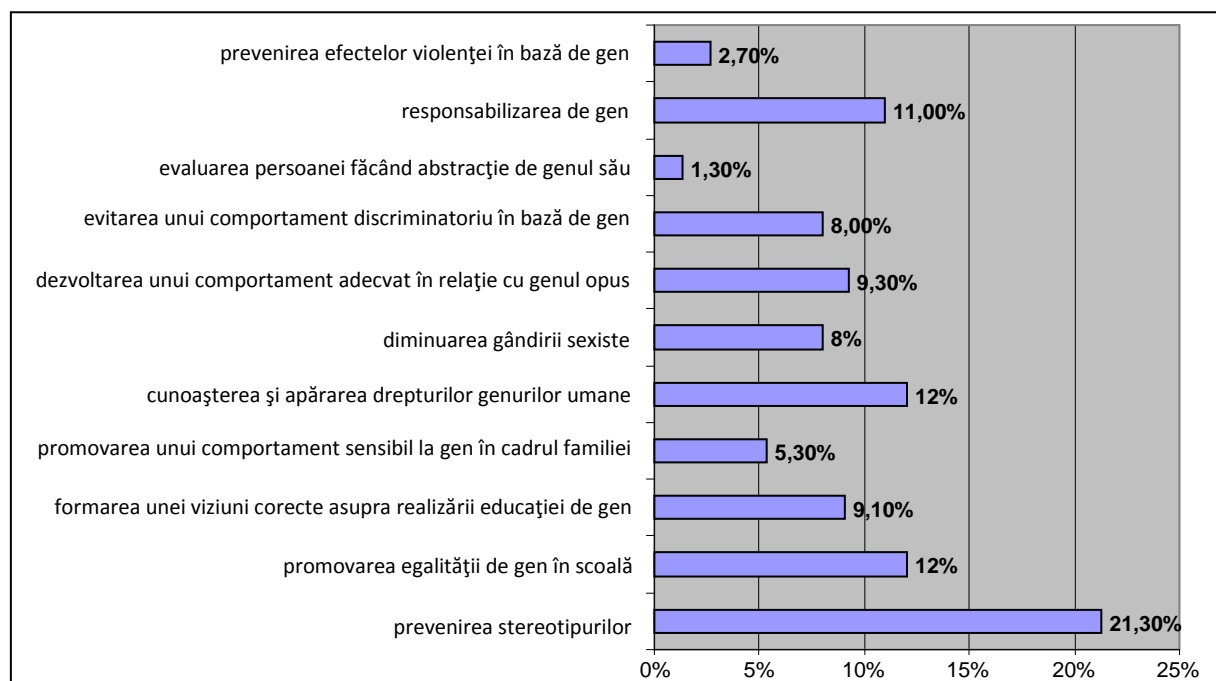
* Nota: Descifrarea codurilor corespunzătoare competențelor din Figura 4 este dată în Tabelul 1.

Tabelul 1

Competențele propuse spre a fi formate în cadrul cursului *Gender educațional*

Competența/cota în % – „+” și „-”	Tipul competenței	Codul acesteia
identificarea noțiunilor de bază și tendințelor de dezvoltare ale teoriei gender (56%) +	la nivel de cunoștințe	„1”
identificarea factorilor ce contribuie la formarea identității de gen a personalității umane (85,3%)+	la nivel de cunoștințe	„2”
identificarea problemelor cuplului și familiei contemporane prin prisma gender (76%)+	la nivel de cunoștințe	„3”
identificarea dimensiunii de gen / gender a procesului educațional (48%)+, (2,7%) -	la nivel de cunoștințe	„4”
analiza problemelor psihosociale ale femeilor și bărbaților în contextul drepturilor omului (74%) -	la nivel de abilități	„5”
identificarea particularităților și caracteristicilor definite ca tradițional masculine și feminine sau tipice pentru ambele genuri (65%)+	la nivel de abilități	„6”
clarificarea diferențelor dintre genuri și identificarea stereotipurilor de gen, impactul lor asupra oamenilor (66,7%)+	la nivel de abilități	„7”
modelarea situațiilor de rezolvare a conflictelor psihosociale dintre genuri (60%)+, (1,3%) -	la nivel de abilități	„8”
dezvoltarea unei atitudini responsabile și individualizate față de viitorii clienți (58,7%)+	la nivel de atitudini	„9”
promovarea în societate a culturii gender (54,7%)+, (1,3%) -	la nivel de atitudini	„10”
educarea fetelor și băieților în spirit de parteneriat și respect reciproc (78,7%) +	la nivel de atitudini	„11”

Date interesante au fost obținute la capitolul enumerarea competențelor formate în urma audierii cursului. Astfel, analiza răspunsurilor ne-a permis să concluzionăm că în mare parte prevalează competențele la nivel de atitudini, după cum urmează: prevenirea stereotipurilor (21,3%), promovarea egalității de gen în școală (12%), cunoașterea și apărarea drepturilor genurilor umane (12%), responsabilizarea de gen (11%), dezvoltarea unui comportament în relație cu genul opus (9,3%), formarea unei viziuni corecte în realizarea educației de gen (9,1%), formarea unui comportament orientat spre evitarea discriminării de gen și a gândirii sexiste (8%) (Fig.5).

Fig.5. Competențele formate în urma audierii cursului *Gender educațional* (în viziunea studenților).

Judecând prin prisma competențelor prezentate, putem concluziona că tematica cursului este foarte utilă în cadrul formării studenților ca viitori specialiști, lucru confirmat și de respondenți: circa 96% au opinat în favoarea utilității temelor predate (dintre care 36% le-au considerat „foarte utile”, 32% – „destul de utile” și 28% – „utile”). Studenții își argumentează opinia enumerând contribuțiile/finalitățile disciplinei, care îi vor ajuta în practicarea viitoarei profesii. Astfel, în prim-plan respondenții au plasat formarea unui comportament adecvat în relație cu genul opus (18,7%), urmând capacitatea de a preveni stereotipurile de gen (12%), de a identifica problemele de cuplu (11,6%), de a preveni problemele dintre genuri (9,3%) și responsabilizarea de gen (8%) (Fig.6).

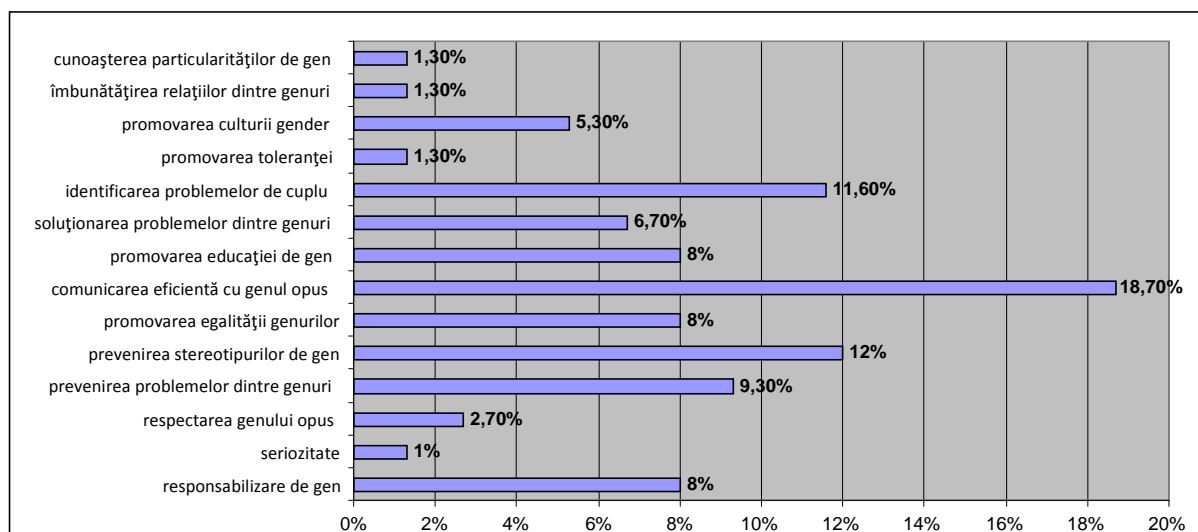

Fig.6. Contribuția cunoștințelor acumulate la cursul *Gender educațional*.

Astfel, putem afirma că competențele enumerate de către respondenți ca formate în rezultatul realizării cursului corespund în mare parte cu cele proiectate în documentul curricular (Tab.2).

Tabelul 2

Analiza competențelor formate în baza celor prezente în curriculumul disciplinei

Competențe propuse spre a fi formate (în baza documentului curricular)	Competențe formate (în baza aprecierii respondenților)/cota în %
identificarea problemelor cuplului și familiei contemporane prin prisma gender	• identificarea efectelor violenței în bază de gen (2,7%)
analiza problemelor psihosociale ale femeilor și bărbaților în contextul drepturilor omului	• cunoașterea și apărarea drepturilor genurilor (12%)
clarificarea diferențelor dintre genuri și identificarea stereotipurilor de gen, impactul lor asupra oamenilor	• prevenirea stereotipurilor de gen (21,3%)
modelarea situațiilor de rezolvare a conflictelor psihosociale dintre genuri	• formarea unui comportament adecvat în relație cu genul opus (9,3 %)
dezvoltarea unei atitudini responsabile și individualizate față de viitorii clienți	• evaluarea persoanei făcând abstracție de genul său (1,3%)
promovarea în societate a culturii gender	• dezvoltarea unui comportament sensibil la gen în cadrul familiei (5,3%) • promovarea egalității de gen în școală (12%) • prevenirea efectelor violenței de gen (2,7%) • diminuarea gândirii sexiste (8%)
educarea fetelor și băieților în spirit de parteneriat și respect reciproc	• responsabilizare de gen (11%) • formarea unei viziuni corecte în realizarea educației de gen (9,1%)

În concluzie menționăm că eficiența cursului *Gender educațional* în formarea competențelor profesional-pedagogice prin prisma valorificării componentei de gen este înaltă. Argumentele sunt următoarele:

- este un curs util, necesar și formativ;
- cunoștințele acumulate în cadrul acestei discipline sunt necesare specializării studenților de la facultățile cu profil pedagogic;
- temele predate în cadrul disciplinei sunt valorice în formarea competențelor profesionale;
- competențele enumerate de către respondenți, ca formate în rezultatul realizării cursului, corespund în mare parte cu cele proiectate în documentul curricular;
- din spectrul competențelor formate ca rezultat al realizării cursului în mare parte prevalează *competențele la nivel de atitudini*;
- competențele formate în cadrul acestui curs au un rol important în formarea competențelor generale la studenții de la facultățile cu profil pedagogic.

Cu alte cuvinte, prin realizarea cursului *Gender educațional* viitorul cadru didactic poate să-și dezvolte un comportament sensibil la gen, promovând cultura de gen și educația de gen în sistemul educațional.

Bibliografie:

1. BODRUG-LUNGU, V. *Teoria și metodologia educației de gen*: Teză de doctor habilitat în pedagogie. Chișinău, 2009.
2. BODRUG-LUNGU, V. Curriculum disciplinar la cursul „*Gender și educație*”, 2010.
3. GUȚU, VI. *Proiectarea standardelor de formare profesională inițială în învățământul universitar*. Chișinău: CEP USM, 2003.
4. *Planul-cadru provizoriu pentru ciclul I cu privire la modulul de formare a profesorilor*, nr.202 din 01.07.2005. www.edu.md/
5. *Planul cadru pentru studiile superioare*, nr.455 din 03.06.2011.

Prezentat la 30.05.2013